

ENERĢĒTIKA

Lerojs: Latvijas gadījumu būtu nepieciešams vērtēt individuāli

Viens no būtiskākajiem Eiropas gāzes tirgus izaicinājumiem ir vienota, ilgtspējīga un konkurētspējīga tirgus izveide

To intervijā DB norāda Eiropas Gāzes Infrastruktūras asociācijas (*Gas Infrastructure Europe - GIE*) vadītājs Žans Marks Lerojs (*Jean Marc Leroy*), kurš janvārā beidz vienojās Latvijā, lai klātienē apmeklētu Inčukalna pazemes gāzes krātuvi, kā arī tiktos ar *Conexus Baltic Grid (Conexus)* vadību. Asociācijas vadītājs uzsvē, ka gāzes infrastruktūra garantē gan drošu enerģijas piegādi, gan veicina konkurenci, tāpēc pietiekamu ieguldījumu veikšana šajā jomā ir īpaši svarīga.

GIE dibināts 2005. gadā, kas nozīmē, ka organizācija pastāv jau teju 15 gadus. Kas ir būtiskākās lietas, kas šajā laikā paveiktas?

Patiesībā asociācija darbojas pat nedaudz ilgāk, jo sākotnēji GIE bija daļa no *EuroGas*. Kā neatkarīga organizācija GIE sāka darboties 2005. gada 10. martā, un jāsaka, ka šo gadu laikā mēs esam ieguldījuši daudz laika un pūļu Eiropas dabasgāzes infrastruktūras operatoru interešu pārstāvēšanā. Tajā pašā laikā par vienu no lielākajiem asociācijas sasniegumiem mēs joprojām uzskatām pašas asociācijas izveidi un tās pozīciju nostiprināšanu. Šobrīd mēs esam ļoti zināms partneris gan Eiropas Komisijai, gan arī citām ieinteresētajām pusēm gāzes un elektrības tirgū.

Kāds ir asociācijas galvenais darbības mērķis?

GIE pārstāv Eiropas dabasgāzes infrastruktūras operatoru intereses, un mūsu galvenais uzdevums ir veicināt vienota, ilgtspējīga un konkurētspējīga gāzes tirgus izveidi Eiropā, kas balstās uz paredzamu tiesisko regulējumu, kā arī stabilu investīciju vidi. GIE vīzija balstās uz trim pilāriem - gāzes infrastruktūru, kas garantē drošu atjaunojamās un dekarbonizētās enerģijas piegādi elektroenerģijas ražošanai, rūpniecībai, apkurei un transportam, visu Eiropas reģionu integrāciju un inovācijām pieejamā enerģijai. Mēs mēģinām rast labākos risinājumus, lai Eiropas Savienībā radītu infrastruktūras uzņēmumiem atbilstošu vidi. Tas ir svarīgi, jo infrastruktūra ir priekšnosacījums gan piegādes drošībai, gan konkurences radīšanai, tāpēc ieguldījumiem šajā nozarē jābūt pietiekamiem, lai tiktu galā ar visiem izaicinājumiem.

Cik organizācijas apvienojušās GIE, un kādas valstis tās pārstāv?

GIE šobrīd pārstāv 70 uzņēmumus no 26 valstīm - no Rīgas līdz Madridei un no Atēnām līdz Dublīnai. Organizācija apvieno Eiropas dabasgāzes infrastruktūras uzņēmumus no visas Eiropas, tajā skaitā pārvades un uzglabāšanas operatorus, kā arī tos uzņēmumus, kuri pārvalda sašķidrīnātās dabasgāzes termināļus. Jāpiebilst, ka aizvadītā gada nogalē par mūsu biedru kļuva arī Latvijas vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas operators *Conexus*. Par to mēs ļoti priecājamies.

Kādi, jūsuprāt, nākotnē būtu jāizskatās dabasgāzes infrastruktūrai Eiropā?

Gāzes infrastruktūras attīstība jebkurā gadījumā ir ilgtspējīga jautājums. Ja mēs skatāmies uz Latviju, jāatzīst, ka infrastruktūra nav pilnīgi jauna, taču, manuprāt, ļoti svarīgi ir mācēt šos jau pieejamos aktīvus pēc iespējas efektīvāk izmantot un attīstīt, mēģinot nodrošināt maksimāli augstus standartus gan dabasgāzes uzglabāšanā, gan piegādē. Tāpat prognozēju, ka nākotnē arvien vairāk varēsim runāt par elektroenerģijas un dabasgāzes nozaru savstarpējo sadarbību. Jau šobrīd ir skaidrs, ka transportēt gāzi un elektrību kopā ir daudz izdevīgāk nekā atsevišķi.

Kādas pašlaik ir būtiskākās dabasgāzes tirgus problēmas Eiropā?

FOTO: INČUKALNA ĢENĒTIKA

”

Inčukalna pazemes gāzes krātuve ir stratēģiski nozīmīgs objekts ne tikai Latvijai, bet visam reģionam,

ŽANS MARKS LEROJS, EIROPAS GĀZES INFRASTRUKTŪRAS ASOCIĀCIJAS VADĪTĀJS.

70

Tik organizācijas no 26 dažādām Eiropas valstīm pārstāv Eiropas Gāzes Infrastruktūras asociācija.

EIROPAS GĀZES INFRASTRUKTŪRAS ASOCIĀCIJA

Es neteiktu, ka pastāv kādas konkrētas problēmas, mums vienkārši jāattīsta jauna vīzija. Es uzskatu, ka līdz šim mēs esam diezgan veiksmīgi piedalījušies Eiropas tirgus attīstībā. Manuprāt, GIE ir bijusi liela daļa no šī procesa, tāpēc mēs ar to lepojāmies. Es domāju, ka kopā mums ir izdevies izveidot konkurētspējīgu un efektīvu Eiropas enerģijas tirgu.

Jūs jau nedaudz ieskicējāt ideju par iespējamo enerģijas un gāzes tirgu sadarbību. Kādas, jūsuprāt, ir reālās iespējas nākotnē šim industriju veiksmīgi darboties kopā?

Lai gūtu panākumus, nepieciešams paņemt labāko no visām enerģētiskās nozarēm. Šobrīd elektroenerģijas ražošana ir daudz lētāka nekā, piemēram, pirms desmit gadiem. Jāsaka, ka elektrību mūsdienās var saražot diezgan vienkāršos un videi draudzīgos veidos, tajā pašā laikā jāpiebilst, ka šo videi draudzīgo resursu ne vienmēr pietiek, lai kļūtu vajadzības apmierinātu un nosegtu pieprasījumu. Gāzi ir lētāk transportēt un uzglabāt, sevišķi ilgtermiņā, tāpēc varētu teikt, ka šis ir ļoti labs resurss, lai apmierinātu sezonālo pieprasījumu, sevišķi to, kas saistās ar siltumapgādes nodrošināšanu. Jāpiebilst, ka elektrība un gāze nav vienīgās nozares, kuras nākotnē var veiksmīgi sadarboties, ir arī citas iespējas, piemēram, enerģija un mobilitāte. Šobrīd, kad tiek runāts par mobilitāti, bieži runā arī par enerģiju - elektrību, ūdeņradi. Mums būtu nepieciešams attīstīt globālu un visaptverošu vīziju, saprotot, kā nozares var veiksmīgi darboties kopā.

Ja runājām par krātuvēm - kuru no Eiropas krātuvēm jūs minētu kā piemēru citām valstīm?

Es negribētu īpaši izcelt kādu vienu valsti, jo, manuprāt, ikviens asociācijas biedrs šobrīd attīsta savu

krātuvi ļoti veiksmīgi, situācijai atbilstoši un videi draudzīgi. Atslēga šajā visā procesā ir dialogs. Mūsu biedri var mācīties cits no cita, paņemot to labāko. Savā ziņā GIE ir inovatīva platforma, kas palīdz attīstīt krātuvju darbību.

Kā vērtējat Inčukalna pazemes gāzes krātuves šā brīža darbību un nākotnes potenciālu?

Šajā gadījumā noteikti jārunā arī par Eiropā uzglabātajiem gāzes apjomiem, kas atsevišķās vietās atšķiras. Ziemeļu un rietumu daļā savā ziņā jau ir nobriedusi, taču austrumos un dienvidos vēl arvien ir liels potenciāls attīstīt efektīvāku un vienotāku enerģijas tirgu. Situācijas atšķiras. Domāju, ka galvenokārt mums jāsaprot, ka būtu jābūt elastīgākiem. Elastība un spēja pielāgoties enerģijas tirgū mūsdienās ir ļoti svarīga. Tas attiecas uz visiem tirgus dalībniekiem.

Šobrīd *Conexus* ir sācis diskusiju par ilgtspējīga dabasgāzes krātuves modeļa izveidi. Kādam, jūsuprāt, šim modelim būtu jābūt?

Pirmkārt, tam būtu jābūt paša *Conexus* izstrādātam modelim, jo - kas der visiem, reizēm neder nevienam. Situācija katrā Eiropas valstī atšķiras, tāpēc arī Latvijas gadījumā būtu nepieciešams vērtēt individuāli. Manuprāt, Inčukalna pazemes gāzes krātuve ir stratēģiski nozīmīgs objekts ne tikai Latvijai, bet visam reģionam. Patiesībā Latvijai ir daudz iespēju, jo daba šajā gadījumā ir bijusi jūsu pusē. Ne Lietuvā, ne Igaunijā šādu dabīgu veidojumu nav. Jums ir iespēja veicināt reģiona apgādes drošību, un es esmu pārliecināts, ka *Conexus* veiksmīgi to arī izdosies darīt, atrodot pareizo risinājumu Latvijai un reģionam atbilstošu krātuves modeļa izveidei.